

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
Кафедра фінансів та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
« 01 » « 09 » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

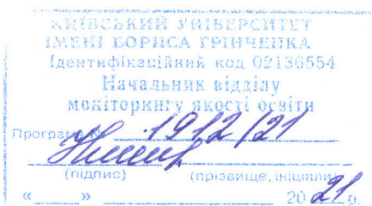
ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

для студентів

спеціальності _____ 073 «Менеджмент» _____

освітнього рівня першого (бакалаврського) _____

освітньої програми 073.00.01 «Менеджмент організацій» _____

Київ – 2021

Розробники:

Жукова Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Жукова Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) фінансів та економіки

Протокол №10 від 30.08.2021

Завідувач кафедри _____
(підпис) Сосновська О.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 073.00.01 «Менеджмент організацій»)

____.____.20__ р.

Керівник освітньої програми _____
 Акіліна О.А.

Робочу програму перевірено

____.____.20__ р.

Заступник директора/декана _____
 І.Ю. Мельник
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	26	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення «Основ економічної теорії» передбачає розв'язання завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Мета навчальної дисципліни - надання студентам цілісної логічно-послідовної системи теоретичних знань з економічної теорії та вироблення у них сучасного економічного мислення і практичних навичок за основними напрямками економічної діяльності.

Головними завданнями навчальної дисципліни є послідовне систематичне ознайомлення студентів з головними засадами функціонування ринкової економіки та її суб'єктів, особливостями її формування, перевагами й недоліками, перспективами подальшого розвитку, значенням державного регулювання ринкових відносин та його основними важелями, тенденціями формування світового ринку.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність економічних явищ і процесів;
- економічний зміст відносин власності, розподілу, обміну і споживання матеріальних і духовних благ у суспільстві, суперечностей господарського розвитку, економічних потреб та інтересів;
- механізм дії і використання економічних законів на макро- і мікрорівнях;
- зміст основних понять, категорій, законів ринкової економіки;
- механізм становлення різних форм господарювання.

Уміти:

- давати наукове тлумачення особливостей формування і розвитку товарно-грошових відносин в умовах переходу економіки України на ринкову основу;
- здійснювати аналіз спрямованості господарської діяльності й економічного становища в окремих країнах і в Україні;
- орієнтуватися у глобальних проблемах економічного розвитку світогосподарських зв'язків, інтеграції України в систему міжнародного поділу праці;
- приймати практичні рішення щодо оптимального застосування набутих знань під час виконання професійних обов'язків і особистих проблем.

Відповідність дисципліни Основи економічної теорії (ОК7) компетентностям.

Загальні: ЗК-9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, зокрема, здатність до самонавчання
Фахові: ФК-1	Здатність визначати та описувати характеристики організації, зокрема визначати особливості муніципальних організацій
ФК-2	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього (зокрема, місцевого, регіонального) та внутрішнього середовища
ФК-3	Здатність визначати перспективи розвитку організації з урахуванням місцевих особливостей
ФК-12	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, ухвалювати управлінські рішення та забезпечувати умови їх реалізації
ФКУ-16	Здатність використовувати знання в галузі економіки та економічного аналізу в практичній діяльності, застосовувати економічні теорії при управлінні бізнесом та персоналом

Програмні результати навчання:

РНУ-4 Розуміти міждисциплінарні зв'язки, бути спроможними з'ясувати суть одного й того ж поняття (процесу, явища) з позицій різних економічних дисциплін

РНУ-5 Володіти базовими знаннями в галузі економіки, зокрема, економічної аналітики, в обсязі необхідному для засвоєння загально професійних дисциплін

РН-6 Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень

РН-8 Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

РН-14 Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

РН-18 Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самост
		Лекції	Семинари	Практичні	МК	Індивід.	Самостійні
<i>Змістовий модуль I. МІКРОЕКОНОМІКА</i>							
Тема 1. Ринок та механізм ринкового саморегулювання	6	2	2				2
Тема 2. Підприємство як суб'єкт економічної діяльності	10	4	2	2			2
Тема 3. Основні типи ринкових структур	6	2		2			2
Тема 4. Ринки праці, землі, капіталу	6	2		2			2
Модульний контроль	2				2		
Разом	30	10	4	6	2		8
<i>Змістовий модуль II. МАКРОЕКОНОМІКА</i>							
Тема 5. ВВП, ВВП та інші макроекономічні показники обсягів національного виробництва	6	2		2			2
Тема 6. Необхідність, концепції та форми державного регулювання економіки	6	2	2				2
Модульний контроль	2				2		
Разом	14	4	2	2	2		4
<i>Змістовий модуль III. МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА</i>							
Тема 7. Макроекономічна нестабільність: інфляція, безробіття, економічні цикли	6	2		2			2
Тема 8. Механізм та важелі грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики	10	4	2	2			2
Модульний контроль	2				2		
Разом	18	6	2	4	2		4
<i>Змістовий модуль IV. МЕГAEКОНОМІКА</i>							
Тема 9. Суть та тенденції розвитку світової економіки. Міжнародна торгівля.	8	2	2				4
Тема 10. Міжнародна валютна система.	12	4	2	2			4
Тема 11. Глобалізація економіки	6	2	2				2
Модульний контроль	2				2		
Разом	28	8	6	2	2		10
Екзамен	30						
Усього годин	120	28	14	14	8		26

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Ринок та механізм ринкового саморегулювання

Основні принципи ринкової економіки: приватна власність; свобода підприємництва і вибору; особистий інтерес; конкуренція; обмежена економічна роль держави. Основні види ринків.

Попит і пропозиція як важливі елементи ринку. Поняття попиту. Платоспроможний попит. Фактори які впливають на попит. Попит і ціна. Залежність попиту від нецінових факторів: доходів споживачів, цін на товари-замінники, супутні товари, споживацьких смаків та інш. Зміни у попиті та зміни попиту.

Поняття пропозиції. Закон пропозиції. Фактори, які впливають на пропозицію: ціни на ресурси, нові технології, ціни на альтернативну продукцію, податки і субсидії держави та ін.

Ринковий механізм збалансування попиту і пропозиції. Рівноважна ціна. Відхилення від рівноважної ціни і дисбаланс ринку. Поняття загальної економічної рівноваги.

Вплив цінових та нецінових факторів на зміну параметрів ринкової рівноваги.

Тема 2. Підприємство як суб'єкт економічної діяльності

Підприємство - первинна ланка народного господарства. Правові основи функціонування підприємств в Україні. Класифікація підприємств за такими ознаками: мета і характер діяльності; форма власності майна; належність капіталу; правовий статус і форма господарювання; галузево-функціональний вид діяльності; технологічна (територіальна) цілісність та ступінь підпорядкування; розміри та чисельність працівників.

Поняття виробничих ресурсів та виробничих фондів. Суть та склад основних фондів, оборотних засобів, нематеріальних активів, їх роль в діяльності підприємства. Фізичний та моральний знос основних фондів. Амортизація.

Витрати виробництва. Сукупні, постійні і змінні витрати. Середні витрати. Особливості динаміки середніх постійних і середніх змінних витрат. Поняття граничних витрат.

Ефект зростання масштабів виробництва та фактори, що йому сприяють: спеціалізація, розподіл праці, технічна економія, неділимість виробництва та ін. Втрати від масштабів виробництва. Постійна віддача від масштабів.

Поняття точок безбитковості. Аналіз сукупних та граничних величин при визначенні оптимального обсягу виробництва. Розрахунковий прибуток.

Граничний доход. Граничний прибуток. Основне правило максимізації прибутку для товарного ринку (визначення фірмою пропозиції товару).

Поняття альтернативних витрат. Економічний прибуток. Рентабельність.

Сутність і призначення системи оподаткування підприємства. Функції податків. Класифікація податків: загальнодержавні та місцеві, прямі та непрямі. Ставки оподаткування та особливості сплати податків.

Тема 3. Основні типи ринкових структур

Основні типи ринкових структур. Критерії розмежування ринкових структур. Класифікація ринкових структур та визначення їх базових моделей.

Основні риси досконалої конкуренції. Особливості ціноутворення та виходу на ринок при досконалій конкуренції. Особливості динаміки доходу і витрат на вільно конкурентному ринку. Економічний механізм максимізації прибутку в умовах досконалої конкуренції. Досконала конкуренція як ідеальна і найбільш ефективна ринкова структура.

Характеристика монополії як ринкової структури. Виникнення монополій. Основні форми сучасних монополій. Бар'єри для вступу на ринок. Природні монополії.

Особливості низхідної кривої попиту: ціна перевищує граничний дохід, можливість підвищення ціни без зменшення обсягів продажу. Індекс Лернера. Диверсифікація цін. Економічні наслідки монополії.

Характеристика олігополії як ринкової структури. Виникнення олігополій та їх сучасні форми. Однорідні і диференційовані олігополії. Взаємозалежність як форма конкурентної боротьби. Домовленість про ціни. Картелі та джентльменські угоди. Інші види олігопольних змов: асоціації, холдинги, патентні пули, консорціуми та ін.. Індекс галузевої концентрації, індекс Гіршмана-Герфіндаля. Олігопольна координація і співробітництво. Твердість цін як характерна риса олігопольних галузей господарства. Характеристика олігопольного суперництва. Моделі поведінки фірм на олігопольному ринку: модель ламаної кривої попиту, ціноутворення в умовах змови, лідерство в цінах та ін.

Характерні риси ринку монополістичної конкуренції. Рівновага фірм в умовах монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція і просування товарів. Витрати монополістичної конкуренції та економічний прибуток.

Тема 4. Ринки праці, землі, капіталу

Загальна характеристика і особливості ринку виробничих ресурсів. Формування попиту на фактори виробництва. Похідний характер попиту на ресурси.

Особливості ціноутворення на ринках ресурсів. Криві попиту на ресурси.

Ринок робочої сили: загальна характеристика. Попит фірми на робочу силу. Крива попиту на робочу силу в галузі. Пропозиції робочої сили (звичайна та обернена криві пропозиції). Форми та системи заробітної плати.

Чотири моделі ринку праці. Визначення ціни праці в умовах досконало конкурентного ринку праці. Поняття монопсонії. Дискримінація в оплаті. Роль профспілок на ринку праці. Засоби, які використовують профспілки для підвищення рівня заробітної плати: стимулювання підвищення попиту та обмеження пропозиції. Модель двосторонньої монополії на ринку праці.

Поняття ринку капіталу. Види капітальних активів. Цінні папери: боргові та дольові. Кредит.

Процентний дохід на капітал. Ціна позичкового капіталу. Рівноважна норма проценту.

Поняття дисконтування. Дисконтований дохід. Визначення доцільності інвестування ресурсів шляхом дисконтування капіталу і доходу.

Ринок природних ресурсів. Абсолютна рента. Диференційна рента (перша і друга). Монопольна рента. Орендна плата. Крива попиту і пропозиції природних ресурсів. Фіксований характер пропозиції. Рівноважна ринкова ціна земельної ділянки. Особливості підприємництва в аграрній сфері.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 5. ВВП, ВВП та інші макроекономічні показники обсягів національного виробництва

Економічна система як об'єкт макроекономіки: поняття економічної системи.

Використання ресурсів економічної системи. Кругообіг ресурсів економічної системи, перетворення витрат у доходи. Модель круговороту ресурсів і продуктів економічної системи.

Поняття та принципи побудови системи національних рахунків (СНР). Валовий національний продукт (ВВП) – основний показник СНР. Особливості обчислення ВВП: поняття кінцевого та проміжного споживання, вимір у поточних цінах за рік, національна приналежність виробників.

Методи обчислення ВВП: обчислення ВВП за доходами та за витратами.

Поняття номінального і реального ВВП. Індекс цін споживчих товарів, індекс цін інвестиційних товарів, індекс цін промислових товарів. Дефлятор ВВП. Аналіз динаміки реального ВВП.

Показники, що розраховуються на основі ВВП. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Відмінність між ВВП та ВВП, економічні наслідки значної розбіжності між ВВП та ВВП. Чистий національний продукт (ЧНП), національний доход (НД), особистий доход (ОД), використовуваний доход (ВД).

ВВП та економічний добробут: ВВП на душу населення. Недоліки ВВП як показника розвитку економіки: нерівномірність розподілу ВВП, екологічні проблеми, якість продукції. Міжнародні групування країн за рівнем ВВП на душу населення, галузевою структурою (первинні, вторинні, третинні галузі) та ін співставлення. Індекс розвитку людини.

Тема 6. Необхідність, концепції та форми державного регулювання економіки

Межі ринку та необхідність державного регулювання економічних процесів. Ринковий та бюджетний сектори економіки: функції та роль. Сфери та завдання державної економічної політики. Основні напрями втручання держави в економіку: створення правової бази економіки; виробництво суспільних благ; мінімізація трансакційних витрат; компенсація екстерналій; макроекономічна стабілізація; перерозподіл доходів. Межі державного втручання в економіку.

Методи державного регулювання економіки.

Традиційна, командно-адміністративна, ринкова та змішана економічна система. Поняття перехідної економіки. Поняття соціального партнерства у змішаній економіці.

Концепції державного регулювання: лібералізм та дирижизм та особливості їх застосування.

Національні моделі державного регулювання: американська, японська, шведська, німецька.

Теоретичні моделі державного регулювання: класична модель, кейнсіанська модель, монетаристська модель.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

Тема 7. Макроекономічна нестабільність: інфляція, безробіття, економічні цикли

Циклічність як закономірність розвитку економіки. Суть економічного циклу та його фазова структура. Динаміка обсягів виробництва, цін, зайнятості та процентної ставки у періоди піку, спаду, депресії та поживлення. Види економічних циклів. Антициклічне регулювання економіки.

Поняття безробіття. Фрикційне, структурне, сезонне та циклічне безробіття. Приховане безробіття. Поняття робочої сили, визначення рівня безробіття. Природний рівень безробіття.

Соціально-економічні наслідки безробіття. Потенційний рівень ВВП. Відставання ВВП та закон Оукена.

Інфляція як форма прояву і причина макроекономічної нестабільності. Вимірювання інфляції. Помірна (повзуча), галопуюча та гіперінфляція.

Надлишкова емісія, структурні диспропорції економіки та спад виробництва - основні причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат. Стагфляція. Взаємозв'язок інфляції та безробіття, крива Філіпса. Економічні наслідки інфляції.

Тема 8. Механізм та важелі грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики

Сутність бюджету. Видатки та доходи бюджету, їх структура. Бюджетний дефіцит та державний борг, їх наслідки, способи подолання. Монетизація дефіциту та ефект витіснення

Суть податків. Функції податків та принципи побудови податкової системи: обов'язковість, загальність, стабільність, справедливість. Прямі і непрямі податки.

Податки як інструмент державного регулювання макроекономічних процесів: податкова експансія та податкова рестрикція. Мультиплікатор податків. Мультиплікатор державних закупівель. Мультиплікатор державних трансфертів

Дискреційна та не дискреційна фіскальна політика. Вбудовані стабілізатори. Критична межа податкової ставки. Крива Лаффера.

Суть та функції грошей. Грошові агрегати.

Пропозиція грошей. Пропорційність між грошовою базою та пропозицією грошей. Резервування. Грошовий мультиплікатор.

Попит на гроші та його структура. Рівновага на грошовому ринку.

Банківська система країни. Центральний банк та його функції.

Цілі грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики: операції на відкритому ринку, зміна облікової ставки та норми обов'язкових резервів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. МЕГАЕКОНОМІКА

Тема 9. Суть та тенденції розвитку світової економіки. Міжнародна торгівля

Сутність світової економіки. Основні тенденції розвитку світового ринку. Інтернаціоналізація виробництва та капіталу. Глобалізація економічних відносин/

Основні форми світових економічних відносин: міжнародна торгівля, міграція капіталів і робочої сили, міжнаціональна кооперація виробництва, науково-технічний обмін, валютно-кредитні відносини. Міжнародний поділ праці, його основні чинники та сучасна специфіка. Напрями потоків ресурсів та товарів у

світовій економіці.

Теорії міжнародної торгівлі. Принципи абсолютних та порівняльних переваг. Важелі та методи регулювання міжнародної торгівлі. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля.

Тема 10. Міжнародна валютна система

Валютний ринок та його види.

Номінальний валютний курс. Валютні курси й котировка. Режими валютного курсу і валютна політика. Ефективний (багатосторонній) валютний курс. Фактори, що визначають динаміку валютного курсу.

Реальний і номінальний валютний курс.

Еволюція світової валютної системи. Система золотого стандарту. Паризька валютна система. Генуезька валютна система. Бреттон-Вудська валютна система. Ямайська валютна система. Європейська валютна система.

Поняття та структура платіжного балансу.

Рахунки платіжного балансу та їх взаємозв'язок.

Платіжний баланс і рівновага у відкритій економіці. Нерівновага платіжного балансу.

Тема 11. Глобалізація економіки

Суть та форми прояву глобалізації. Причина та ознаки глобалізації. Наслідки глобалізації.

Класифікація та причини виникнення глобальних проблем. Шляхи розв'язання глобальних проблем.

Міжнародні організації: суть та види. Міжнародні економічні організації – Економічна і Соціальна рада ООН, Організація світової торгівлі (СОТ), Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК), Світовий банк, інші організації – та їх роль у світовій економіці. Економічна інтеграція країн: форми та глибина. Інтеграція економіки України у глобальну економіку.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	2	2	3	3	4	4
Відвідування семінарських, практичних занять	1	5	5	2	2	3	3	4	4
Робота на семінарському, практичному занятті	10	5	50	2	20	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	2	10	2	10	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	Не передбачено							
Разом		-	105	-	59	-	71	-	88
Максимальна кількість балів: 323									
Розрахунок коефіцієнта: $323:60=5,38$									
Екзамен: 40 балів									
Загалом: 100 балів									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Ринок та механізм ринкового саморегулювання

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Ефект доходу та ефект заміщення, їх вплив на криву попиту
2. «Парадокси» закону попиту. Товари Гіффена.

2 Розв'язок задач

1. Надана карта попиту та пропозиції для певного товару

Ціна товару, грн.	Обсяг попиту, тис.од.	Обсяг пропозиції, тис.од.
2	17	1
4	11	3
6	6	6
10	2	11

а/ побудуйте криві попиту та пропозиції

б/ якщо ціна буде 2 грн., що виникне на ринку - дефіцит чи надлишок продукції та у якій кількості?

в/ визначте те ж для ціни 10 грн.
 г/ визначте ціну та обсяг рівноваги
 д/ якщо внаслідок підвищення транспортних витрат пропозиція знизиться на 3 тис. од. для кожного рівня ціни, якими мають бути нові ціна та обсяг рівноваги?

2. Якщо крива пропозиції на ринку бананів становить: $Q_S = 10000 + 5000 P$, а криву попиту задано рівнянням: $Q_D = 40000 - 2000 P$,

а/ Визначте ціну та обсяг рівноваги.

б/ Яким буде наслідок верхньої межі ціни в 5 грн.?

в/ Якщо держава призначить виробнику дотацію у розмірі 1 грн. на одиницю продукції. Якими будуть нова ціна та обсяг рівноваги?

3. В таблиці перераховані різні фактори, які можуть впливати на ринок вітрильних суден. Вкажіть результат, з яким кожний фактор може впливати на ринок, використовуючи наступні позначення: V - збільшення, X - скорочення, O - відсутність змін.

Фактори, що впливають на ринок вітрильних суден	Попи т	Пропозиці я	Цін а	Об'є м
А) Ціни на моторні катери зросли				
Б) Споживачі вирішили проводити більше вільного часу на озерах і пляжах				
В) Фіберглас – основний компонент обшивки судна став дешевим				
Г) Середній сімейний дохід значно зріс				
Д) Уряд заборонив використання моторних катерів в усіх місцях громадського відпочинку, тому що виникла проблема забруднення				
Е) Зарплата моряків і ціни на щогли зросли				
Ж) Звичайний моряк погано себе почуває на вітрильній яхті				

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 теоретичних питань (по 1 балу за питання) та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 2. Підприємство як суб'єкт економічної діяльності

1. Самостійно опрацювати (або підібрати матеріали та роздрукувати)

питання:

1. Закон України «Про авторське право та суміжні права», 02.11.2000.
2. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», 12.07.2000.
3. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», 1.07.1994.
4. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств “ від 28 грудня 1997 р.

2. Розв'язок задач

1. Заповніть пропуски у таблиці:

Q	TC	FC	VC	ATC	AFC	AVC	MC
0	210						
5				70			
10						23	
15							22
20				50			
25				42			

2. Порівняйте рентабельність продукції за три квартали на основі таких даних:

Показник	Одиниці виміру	Квартал року		
		I	II	III
Кількість випущених виробів	шт.	1 500	2 000	1 800
Ціна одного виробу	грн.	60	60	60
Собівартість одного виробу	грн.	50	52	48

3. Повна собівартість шуби з натурального хутра — 1800 грн. Рівень рентабельності цього виробу — 18 %. Торговельна надбавка — 8 % відпускної ціни разом з ПДВ (ПДВ = 20 %). Розрахувати роздрібну ціну шуби.

4. Визначити суму податку на прибуток підприємства за такими даними:

- Доходи від реалізації продукції 250 тис. грн
- Доходи від операцій з цінними паперами 30 тис. грн
- Доходи від здійснення операцій лізингу 14 тис. грн
- Доходи, які за своїм змістом підлягають виключенню зі складу валових доходів з метою уникнення подвійного оподаткування 25 тис. грн
- Валові витрати 170 тис. грн
- Амортизаційні відрахування 39 тис. грн.

5. Визначити відпускну ціну підакцизного виробу, суму акцизного збору для сплати до бюджету, податок на додану вартість, виручку від реалізації підакцизного товару з ПДВ, рентабельність виробу за такими даними:

- Собівартість підакцизного виробу 170 грн
- Прибуток 30 грн
- Ставка акцизного збору 10 %
- Ставка ПДВ 20%

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 3. Основні типи ринкових структур.

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», 1.01.1997.
2. Визначення монопольного становища фірми.

2. Розв'язок задач

1. Визначте оптимальний обсяг виробництва для фірми - досконалого конкурента, якщо ринкова ціна становить 130 дол., а загальні витрати фірми наведені у таблиці. Який прибуток отримає фірма, обравши цей обсяг виробництва?

Обсяг виробництва, тис. од.	0	1	2	3	4	5	6	7
Загальні витрати, тис. дол.	40	70	110	170	260	390	570	810

2. На олігопольному ринку оперують дві фірми, які випускають однорідний товар. Обидві фірми володіють рівними частками ринку і установлюють однакові ціни на товар. Нижче наведена інформація про попит на товар і витрати кожної фірми:

Ціна (грн.)	Обсяг випуску (од.)	Загальні витрати (грн.)
10	5	45
9	6	47
8	7	50
7	8	55
6	9	65

а) Яка ціна буде установлена на ринку, якщо припустити, що кожна фірма, визначаючи ціну на свій товар, впевнена, що її конкурент вибере таку ж ціну?

б) Якщо зберігається дане припущення, то який обсяг випуску вибере кожна фірма?

в) Чи з'являться на ринку в довгостроковій перспективі нові фірми?

г) Чи є у кожної з цих двох фірм стимул назначити ціну на свій товар нижче ціни конкурента? Якщо так, то який він?

3. У таблиці наведені загальні витрати фірми, яка є монополістом.

Функція ринкового попиту $P=50-5Q$, дол., де Q – обсяг випуску у тис. од. Визначте обсяг виробництва і ціну, що дозволять фірмі максимізувати прибуток, а також величину цього прибутку.

Обсяг виробництва, тис. од.	0	1	2	3	4
Загальні витрати, тис. дол.	40	60	70	90	120

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 теоретичних питань (по 1 балу за питання) та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 4. Ринки праці, землі та капіталу.

1. Самостійно опрацювати та законспектувати (або підібрати матеріали та роздрукувати) питання:

1. Ризик і норма віддачі.

2. Види ренти. Рента на невідновлювальні ресурси.

2. Розв'язок задач

1. Розрахувати, скільки грошей ви заберете через 3 роки з банківського депозитного рахунку, якщо ваш вклад складає 10000 грн., під 14% річних за умови:

а/ нарахування простих відсотків;

б/ нарахування складних відсотків.

2. Маємо два види дисконтованого доходу: дохід $A=200$ дол., дохід $B=220$ дол.

Доход А: 100 дол. виплачується сьогодні і 100 дол. – через рік.

Доход В: 20 дол. виплачується сьогодні, 100 дол. – через рік, 100 дол. – через 2 роки.

Якому з цих доходів Ви надаєте перевагу при процентних ставках: 5%? 20%?.

3. Розрахувати, якою є ставка банківського відсотка, якщо земельна ділянка площею 20 га була продана за ціною 3000 грн. за 1 га, якщо попит на землю описується рівнянням: $Q_D=480-R$, пропозиція землі $Q_S=200$ га (R – рента за 1 га).

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: перевірка конспекту та розв'язку задач, усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект 2 теоретичних питань (по 1 балу за питання) та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1 бал), якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 5. ВВП, ВВП та інші макроекономічні показники обсягів національного виробництва

1. Підготуватись до дискусії за питаннями:

1. Склад споживчого кошика різних країн світу та України.
2. Макроекономічні показники рівня та якості життя: суть, світові рейтинги країн та місце України.
3. Динаміка реального ВВП України з 1990 року.

2. Розв'язати задачі:

Задача 1.

Розрахувати валовий внутрішній продукт США за 2000 рік, якщо:

- а) витрати домогосподарств на придбання споживчих товарів і послуг становили 5488,6 млрд. дол.;
- б) валові внутрішні приватні інвестиції - 1237,6 млрд. дол.;
- в) витрати федерального уряду на придбання товарів і послуг – 524,8 млрд. дол.;
- г) виробничі капіталовкладення 845,4 млрд. дол.;
- д) витрати місцевих органів влади та штатів – 929,1 млрд. дол.;
- е) витрати домогосподарств на придбання інвестиційних товарів – 1592,7 млрд. дол.;
- ж) державні закупівлі – 1453,9 млрд. дол.;
- з) експорт 958,8 млрд. дол.;
- і) імпорт 1055,5 млрд. дол.

Задача 2.

Розрахувати обсяг імпорту до країни та показник імпортозалежності, якщо відомі такі макроекономічні показники:

Показники	Обсяг, млрд. грн.
Рента	400
Валові інвестиції	4000

Державні закупівлі товарів та послуг	3000
Заробітна плата	7500
Експорт	2500
Непрямі податки	3000
Прибутки	1500
Відсоткові платежі	600
Споживчі витрати	6000
Амортизація	2000

Задача 3.

Нехай номінальний ВВП країни за ряд років, індекс цін та чисельність населення представлені у таблиці. Розрахувати: реальний ВВП кожного року, реальний ВВП на душу населення кожного року (за базовий взяти 2000 р.). Порівняти отримані результати і зробити висновок, за рахунок чого змінювався реальний ВВП на душу населення.

Показник	2000	2002	2004	2006	2008
ВВП (млрд. грн)	250	270	280	285	300
Індекс цін (% до базового року)	100	110	130	140	145
Чисельність населення (млн. чол.)	50	51	51,5	51	49

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект одного з теоретичних питань (на вибір) та 3 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 2 бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення, якщо конспект не зроблений.

Оцінка 1 бал за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 6. Необхідність, концепції та форми державного регулювання економіки

Підготуватись до дискусії за питаннями:

1. Соціальний ринок або ринковий соціалізм;
2. Шведський соціалізм: можливості застосування в інших країнах;
3. Соціальне забезпечення населення у країнах-експортерах нафти.
4. Перехідні економіки: досвід реформ Польщі, Чехії, Словачії, Китаю, Росії, Казахстану, Білорусі, України.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 10 балів складається з оцінки у 2 бали за конспект питання 1 та 2, та по 3 бали за питання 3, 4.

Оцінка 2 (3) бали виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення, якщо конспект не зроблений – 1 бал або 0 балів відповідно.

Тема 7. Макроекономічна нестабільність: інфляція, безробіття, економічні цикли

1. Підготуватись до дискусії за питаннями:

1. Безробіття в Україні: структура, динаміка.
2. Трудові мігранти та їх вплив на рівень безробіття.
3. Особливості інфляції в Україні.

2. Розв'язок задач:

1. Припустимо, що споживчий кошик складається з трьох благ. В таблиці приведено кількість і ціна одиниці кожного з цих благ за два періоди. Розрахуйте індекс цін споживчих товарів (2002 р. – базовий).

Товари		2011	2012
		р.	р.
	Кількість	Ціна, грн.	Ціна, грн.
Хліб (буханок)	180	1,5	2
Риба (кг.)	30	25	40
Овочі (кг.)	50	5	6

2. У 2004 р. чисельність робочої сили США становила 121,7 млн. чол., безробітних було 6,7 млн. чол., було вироблено валового внутрішнього продукту США на 4862 млрд. дол. Визначити, яким був би ВВП за умови повної зайнятості ресурсів. Природний рівень безробіття становить 5%, коефіцієнт v дорівнює 2,5%.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 1 бал за конспект теоретичного питання (одного, на вибір) та 4 балів за задачі (по 2 бали за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення, якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 2 бали за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 або 1 бал.

Тема 8. Механізм та важелі грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики

1. Підготуватись до дискусії за питаннями:

1. Гранична податкова ставка в різних країнах світу
2. МВФ та монетарна політика. Досвід співробітництва з МВФ України.
3. Досвід податкових реформ у різних країнах світу. Податкові гавані.

2. Розв'язок задач:

1. Визначити граничну схильність до споживання, якщо приріст доходу становить 120 млрд. грн., а зростання заощаджень - 5 млрд. грн.

2. Економіка знаходиться у стані рівноваги в умовах повної зайнятості ресурсів. Уряд передбачає збільшити закупівлі на 10 млрд. грн. (гранична схильність до споживання становить 0,75). І одночасно збільшити податки, не допускаючи при цьому інфляції (тобто зберігаючи попередній рівень рівноважного ВВП). Визначити на скільки уряду потрібно збільшити податки?

3. Норма обов'язкових резервів становить 0,3. За допомогою операцій на відкритому ринку Національний Банк вирішив збільшити масу грошей в обігу на 120 млн. грн. Визначити суму облігацій, яку йому треба викупити.

4. Національний банк України купив державні облігації на суму 10 тис. грн. Коефіцієнт "готівка-депозити" становить 25%, норма обов'язкового резервування дорівнює 10%. Визначити на яку суму збільшиться: а) грошова база; б) грошова маса.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів складається з оцінки у 1 бал за конспект одного з теоретичних питань на вибір та 4 балів за задачі (по 1 балу за задачу).

Оцінка 1 бал виставляється якщо конспект повний, зрозумілий, структурований.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення, якщо конспект не зроблений - 0 балів.

Оцінка 1 бали за задачу виставляється, якщо вона розв'язана правильно. Якщо задача не зроблена, або розв'язана неправильно - 0 балів.

Тема 9. Суть та тенденції розвитку світової економіки. Міжнародна торгівля

Підготуватись до дискусії за питаннями:

1. Нові індустріальні країни в світовій економіці
2. Китай як найбільший експортер у світовій економіці

3. Міжнародна торгівля зброєю
4. Транснаціональні компанії в світовій економіці

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів за конспект одного з питань на вибір.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1-3 бали), якщо конспект не зроблений - 0 балів

Тема 10. Міжнародна валютна система

Самостійно опрацювати, законспектувати та засвоїти питання «Еволюція світової валютної системи» за таким планом:

1. Система золотого стандарту.
2. Паризька валютна система.
3. Генуезька валютна система.
4. Бреттон-Вудська валютна система.
5. Ямайська валютна система.
6. Європейська валютна система.

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1-3 бали), якщо конспект не зроблений - 0 балів

Тема 11. Глобалізація економіки

Підготуватись до дискусії за питанням:

1. Антиглобалізм та альтерглобалізм.
2. Сценарії глобального розвитку
3. Теорія "Імперії"

Термін здачі: відповідь на занятті для очної форми або термін, вказаний викладачем для дистанційної.

Форма подання результатів: усна відповідь на занятті для очної форми та файл для дистанційної.

Критерії оцінювання:

Максимальна оцінка - 5 балів за конспект одного з питань на вибір.

Бали знижуються, якщо у конспекті відсутні базові положення (мінус 1-3 бали), якщо конспект не зроблений - 0 балів

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи №1, №2, №3 проводяться у дистанційній формі (онлайн в середовищі Moodle).

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу - 25.

Модульна контрольна робота 1 при дистанційній формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

Тема 1 - 4 тести;

Тема 2 - 5 тестів;

Тема 3 - 4 тести;

Тема 4 - 5 тестів.

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 1, 2, 3 або 4. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені на самостійне завдання відповідної теми.

Модульна контрольна робота 2 при дистанційній формі навчання складається з 18 тестів та 1 задачі.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

Тема 5 - 5 тестів;

Тема 6 - 4 тести;

Тема 7 - 4 тести.

Тема 8 – 5 тестів.

Задача обирається випадковим чином і може відноситись до теми 5, 7 або 8. Пропонована задача є типовою для однієї з тем модуля. Аналогічні задачі винесені на самостійне завдання відповідної теми.

Модульна контрольна робота 3 при дистанційній формі навчання складається з 25 тестів.

Тестові завдання охоплюють весь зміст модуля і розподілені наступним чином:

Тема 9 - 6 тестів;

Тема 10 - 6 тестів;

Тема 11 - 6 тестів.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт є однаковими і підпорядковані наступним вимогам.

Кожен тест оцінюється у 1 бал максимально, тому за 18 тестових завдань студент може одержати максимально 18 балів.

При тестуванні он-лайн оцінка обраховується:

- для тестів, які передбачають одну правильну відповідь (формату «один з багатьох» та «так або ні») **1 бал** виставляється, якщо відповідь правильна, у протилежному випадку виставляється оцінка **0 балів**;

- за тест, який передбачає декілька правильних відповідей (формат «декілька з багатьох», «відповідність») оцінка розраховується на **пропорційній**

основі. Якщо, наприклад, в тесті передбачено дві правильні відповіді, то 1 бал виставляється, якщо студент навів обидві правильні відповіді, якщо одну правильну і одну неправильну – то оцінка за тест 0,5 балів, якщо ж обидві відповіді студента неправильні – тест оцінюється у 0 балів). Аналогічно для 3 відповідей – кожна оцінюється у 0,33 бали і помилки враховуються відповідно.

Максимальна кількість балів за задачу - 7.

7 балів виставляється, якщо:

- задача розв'язана правильно,
- показані всі необхідні проміжні розрахунки,
- вказані одиниці виміру,
- наведений обґрунтований коментар (якщо це необхідно за умовою задачі).

Бали знижуються відповідно:

- не наведено проміжних розрахунків - мінус 2-3 бали,
- не вказано (неправильно вказано) одиниці виміру - мінус 1 бал,
- не наведено коментар - мінус 2-3 бали,
- хід рішення правильний, але допущена помилка у розрахунках - мінус 3-4 бали,
- неправильний хід рішення задачі (повністю або частково), задача не розв'язана - мінус 5-7 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль – екзамен. Екзамен проводиться у дистанційній формі (онлайн в середовищі Moodle) і включає 40 тестів.

Тести розподілені наступним чином: Теми 1, 2, 3, 5, 7, 8 та 9 - по 4 тести; всі інші: тема 4, 6, 10, 11 - по 3 тести.

Кожен тест оцінюється у 1 бал максимально, тому за 40 тестових завдань студент може одержати максимально **40** балів.

При тестуванні он-лайн оцінка обраховується:

- для тестів, які передбачають одну правильну відповідь (формату «один з багатьох» та «так або ні») **1 бал** виставляється, якщо відповідь правильна, у протилежному випадку виставляється оцінка **0 балів**;

- за тест, який передбачає декілька правильних відповідей (формат «декілька з багатьох», «відповідність») оцінка розраховується на **пропорційній основі**. Якщо, наприклад, в тесті передбачено дві правильні відповіді, то 1 бал виставляється, якщо студент навів обидві правильні відповіді, якщо одну правильну і одну неправильну – то оцінка за тест 0,5 балів, якщо ж обидві відповіді студента неправильні – тест оцінюється у 0 балів). Аналогічно для 3 відповідей – кожна оцінюється у 0,33 бали і помилки враховуються відповідно.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Розкрийте поняття попиту та обсягу попиту, роз'ясніть різницю між ними за допомогою графічного аналізу. Сформулюйте закон попиту та поясніть його дію на прикладах.
2. Назвіть цінові та нецінові фактори, які впливають на попит. Роз'ясніть

- різницю у їх впливі за допомогою графічного аналізу.
3. Розкрийте залежність попиту від нецінових факторів, наведіть відповідні приклади та проілюструйте графічно.
 4. Розкрийте поняття пропозиції та обсягу пропозиції, роз'ясніть різницю між ними за допомогою графічного аналізу. Сформулюйте закон пропозиції та поясніть його дію на прикладах.
 5. Розкрийте залежність пропозиції від нецінових факторів, наведіть відповідні приклади та проілюструйте графічно.
 6. Назвіть цінові та нецінові фактори які впливають на пропозицію. Роз'ясніть різницю у їх впливі за допомогою графічного аналізу.
 7. Розкрийте класифікації підприємств за різними ознаками
 8. Розкрийте поняття витрат виробництва. Охарактеризуйте формалізовано та за допомогою графічного аналізу сукупні, постійні і змінні витрати.
 9. Назвіть основні види витрат виробництва, наведіть формули їх розрахунку та роз'ясніть їх.
 10. Розкрийте суть та види середніх витрат, охарактеризуйте особливості їх динаміки за допомогою графічного аналізу.
 11. Охарактеризуйте позитивний ефект зростання масштабів виробництва, назвіть та поясніть фактори, що йому сприяють.
 12. Наведіть та розкрийте двокрокову процедуру визначення фірмою оптимального обсягу виробництва.
 13. Розкрийте суть аналізу сукупних та граничних величин при визначенні оптимального обсягу виробництва фірми.
 14. Розкрийте поняття та склад альтернативних витрат. Охарактеризуйте економічний прибуток; поясніть, які значення він може приймати.
 15. Визначте та порівняйте поняття «прибуток» і «економічний прибуток».
 16. Назвіть критерії розмежування ринкових структур. Наведіть класифікацію ринкових структур та визначення їх базових моделей.
 17. Наведіть визначення досконалої конкуренції як ринкової структури, розкрийте її характерні риси.
 18. Охарактеризуйте бар'єри для вступу на монопольний ринок. Розкрийте суть природних монополій, наведіть приклади.
 19. Охарактеризуйте олігополію як ринкову структуру. Назвіть причини виникнення олігополій та їх сучасні форми.
 20. Наведіть та роз'ясніть моделі поведінки фірм на олігопольному ринку.
 21. Охарактеризуйте ринок монополістичної конкуренції.
 22. Назвіть та охарактеризуйте моделі ринку праці, особливості заробітної плати та зайнятості на кожному з них.
 23. Розкрийте поняття капіталу та структуру ринку капіталу.
 24. Охарактеризуйте процентний дохід як ціну позичкового капіталу.
 25. Наведіть типи пропозиції капіталу та розкрийте їх особливості.
 26. Охарактеризуйте типи процентів за способом нарахування. Наведіть відповідні формули та роз'ясніть їх.
 27. Розкрийте поняття та механізм дисконтування. Наведіть формули розрахунку чистої приведеної вартості та роз'ясніть їх.

28. Охарактеризуйте процедуру визначення доцільності інвестування ресурсів шляхом дисконтування капіталу і доходу. Наведіть відповідні формули та роз'ясніть їх.
29. Охарактеризуйте ринок природних ресурсів.
30. Розкрийте поняття ренти. Охарактеризуйте основні види ренти.
31. Охарактеризуйте ціну землі як капіталізовану ренту. Наведіть відповідну формулу та роз'ясніть її.
32. Охарактеризуйте криві попиту і пропозиції природних ресурсів. За допомогою графічного аналізу визначте рівноважну ринкову ціну земельної ділянки.
33. Наведіть визначення ВВП та ВВП, поясніть різницю між ними. Назвіть показники, що не включаються до ВВП.
34. Наведіть визначення валового національного продукту та розкрийте методи його розрахунку.
35. Назвіть та охарактеризуйте складові розрахунку ВВП за витратами.
36. Розкрийте похідні валового національного продукту та методи їх розрахунку.
37. Визначте номінальний і реальний валовий національний продукт, дефлятор ВВП, наведіть формули.
38. Розкрийте поняття економічної системи як об'єкта макроекономіки. Охарактеризуйте основні типи економічних систем.
39. Назвіть вади ринку та обґрунтуйте необхідність державного регулювання економіки.
40. Розкрийте цілі та функції державного регулювання економіки.
41. Розкрийте базові положення класичної моделі макроекономічної рівноваги та повної зайнятості ресурсів.
42. Розкрийте базові положення кейнсіанської моделі макроекономічної рівноваги та повної зайнятості ресурсів.
43. Розкрийте суть економічного циклу та його фазову структуру. Охарактеризуйте динаміку обсягів виробництва, цін, зайнятості та процентної ставки у різних фазах циклу.
44. Охарактеризуйте інфляцію: сутність, вимірювання та причини.
45. Охарактеризуйте інфляцію: сутність, види та вплив на динаміку національного виробництва.
46. Охарактеризуйте безробіття як макроекономічну проблему. Назвіть основні типи безробіття та розкрийте поняття «природний рівень безробіття».
47. Охарактеризуйте безробіття як макроекономічну проблему. Розкрийте форми та рівень безробіття, сформулюйте закон Оукена.
48. Охарактеризуйте типи податкових систем. Зобразіть графічно криву Лаффера, поясніть поняття «критична межа оподаткування».
49. Розкрийте механізм впливу податків на макроекономічні процеси. Наведіть суть та формулу податкового мультиплікатора, роз'ясніть її.
50. Назвіть інструменти та розкрийте механізм стимулюючої та стримуючої бюджетно-податкової політики.
51. Розкрийте способи фінансування дефіциту державного бюджету, їх переваги та недоліки.

52. Розкрийте суть грошової бази та грошової маси. Поясніть суть і значення, наведіть формули коефіцієнта депонування та норми резервування, роз'ясніть їх.
53. Охарактеризуйте та проілюструйте графічно складові попиту на гроші, їх особливості та чинники
54. Розкрийте механізм створення грошей системою комерційних банків. Наведіть формулу простого депозитного мультиплікатора та роз'ясніть її
55. Охарактеризуйте суть, цілі та види монетарної політики.
56. Назвіть основні інструменти монетарної політики та поясніть механізм їх впливу.
57. Назвіть та охарактеризуйте форми світових економічних відносин.
58. Охарактеризуйте тенденції розвитку світового господарства.
59. Охарактеризуйте сутність протекціоністської торговельної політики, її інструменти та наслідки.
60. Охарактеризуйте валютний ринок: його суть, функції та суб'єкти.
61. Розкрийте суть валютних курсів та котирування. Охарактеризуйте режими валютного курсу
62. Охарактеризуйте суть та структуру платіжного балансу
63. Розкрийте суть, форми прояву та наслідки глобалізації.
64. Назвіть основні види глобальних проблем та шляхи їх розв'язання.
65. Розкрийте суть та назвіть види Міжнародних організацій на наведіть приклад.
66. Розкрийте значення та форми економічної інтеграції країн.

а. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	100-90
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
F _X	35-59
F	0-34

10. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 14 год., практичні – 14 год., самостійна робота – 26 год., модульний контроль – 8 год.,
екзамен – 30 год

Модулі	Змістовий модуль I					Змістовий модуль II		Змістовий модуль II			Змістовий модуль IV			
Назва модуля	Мікроекономіка					Макроекономіка		Макроекономічна політика			Мегаекономіка			
Кількість балів за модуль	105 балів					59 балів		71 бал			88 балів			
Теми лекцій	Ринок та механізм ринкового саморегулювання (1 бал)	Підприємство як суб'єкт економічної діяльності (1 бал)	Підприємство як суб'єкт економічної діяльності (1 бал)	Основні типи ринкових структур (1 бал)	Ринки праці, землі, капіталу (1 бал)	ВВП, ВВП та інші макроекономічні показники обсягів національного виробництва (1 бал)	Необхідність, концепції та форми державного регулювання економіки (1 бал)	Макроекономічна нестабільність: інфляція, безробіття, економічні цикли (1 бал)	Механізм та важелі грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики (1 бал)	Механізм та важелі грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики (1 бал)	Суть та тенденції розвитку світової економіки. Міжнародна торгівля (1 бал)	Міжнародна валютна система (1 бал)	Міжнародна валютна система (1 бал)	Глобалізація економіки (1 бал)
Теми семінарських, практичних занять	Ринок та механізм ринкового саморегулювання (11 балів)	Підприємство як суб'єкт економічної діяльності (11 балів)	Підприємство як суб'єкт економічної діяльності (11 балів)	Основні типи ринкових структур (11 балів)	Ринки праці, землі, капіталу (11 балів)	ВВП, ВВП та інші макроекономічні показники обсягів національного виробництва (11 балів)	Необхідність, концепції та форми державного регулювання економіки (11 балів)	Макроекономічна нестабільність: інфляція, безробіття, економічні цикли (11 балів)	Механізм та важелі грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики (11 балів)	Механізм та важелі грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики (11 балів)	Суть та тенденції розвитку світової економіки. Міжнародна торгівля (11 балів)	Міжнародна валютна система (11 балів)	Міжнародна валютна система (11 балів)	Глобалізація економіки (11 балів)
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			
Сума за семестр	323 бали, коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу 5,38													
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів													
Загалом	100 балів													

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Економіка: теорія і практика. Підручник/ Галушка З.І., Поченчук Г.М. - Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2020. - 232 с.
2. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): навч. посіб. / Мацелюх Н. П. та ін. - Ірпінь, 2018. - 298 с.
3. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка. Підручник у 2 книгах/ С. Панчишин, П. Островерх, І. Грабінська. - Львів: Апріорі, 2019. - 647 с
4. Економічна теорія: підручник/ М. Соколов, М. Горлач, В. Гущенко, М. Кримов, М. Жилєнкова. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 532 с.
5. Основи економічної теорії : навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.] ; ред. С. І. Архієреєв ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 120 с
6. Економічна теорія: навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С.І. Архієреєва. - Харків: НТУ «ХП», 2020. – 230 с.
7. Основи економічної теорії: підручник/ Т.М. Камінська. – К.: Медицина, 2018. – 232 с.
8. Економічна теорія: підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
9. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 324 с.

Додаткова

1. Макконелл К., Брю С., Флінн Ш.М. Экономикс: принципы, проблемы, политика». - М.: Инфра-М, 2018. - 1056 с.
2. Менкью Н.Г. «Принципы экономикс»/ С-П., Питер, 2012. – 672 с.
3. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. "Микроэкономика"/ К., 1996.
4. Рынок: микроэкономическая модель / Э. Дж. Долан, Д. Е. Линдсей; пер. с англ., общ. науч. ред. В. В. Лукашевич; пер. с англ. Е. Б. Ярцевая. - Санкт-Петербург : 1992. - 496 с.
5. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. «Экономика"/ М., 1993.
7. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. Кн. 2 : Мікроекономіка / С. М. Панчишин та ін. ; Львівський нац. ун-т імені Івана Франка. - Київ : Знання, 2010. - 437 с
9. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка: навчальний посібник для вузів / Білецька, Л.В., Білецький, О.В., Савич, В.І.; Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В.І. Савич. - Київ : Центр навчальної літератури, 2005. - 652 с.

Законодавство

1. Закон України “ Про підприємства в Україні “ // Галицькі контракти. – Березень, 1998 р.
2. Закон України “ Про господарські товариства” від 19 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 49. – с. 682.
3. Закон України “ Про підприємництво “ від 26 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 9. – ст. 71.
4. Закон України “Про оплату праці”//Законодавство України про працю станом на 25 травня 1999 р. – К.:Істина,1999.
5. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», 1.01.1997.

Інтернет-джерела

1. [Економічна теорія/ під ред. Предборського В.А.](#)
2. [Економічна теорія. Підручник практикум](#)
3. [Основи економічної теорії/ О.В. Рибалкін](#)
4. [Економічна теорія. Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка./ Білецька Л.В. та ін.](#)
5. [Економічна теорія. Політекономія./ Базилевич В.Д.](#)
6. [Економічна теорія. Політекономія/ Сірко А.В.](#)
7. [Економічна теорія. Політекономія/ за заг. ред. Семененка В.М. та Коваленка Д.І.](#)
8. [Економічна теорія/ Костюк В.С.](#)
9. [Економічна теорія/ Андрющенко та кол. авт.](#)
10. [Экономикс/ Макконнелл К.Р., Брю С.Л.](#)

Додаткові ресурси (за наявності)

ЕНК «Основи економічної теорії» для навчання в середовищі Moodle. (<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=8736>).